

Ірина ПАЛІЙ,

orcid.org/0000-0002-9874-6825

кандидатка мистецтвознавства,
старший викладач кафедри оркестрових духових інструментів
та оперно-симфонічного диригування
Харківського національного університету мистецтв
імені І. П. Котляревського
(Харків, Україна) RNPL584@gmail.com

ВТІЛЕННЯ ЖАНРУ БОЛЕРО В РОК-МУЗИЦІ

У статті об'єктом дослідницької уваги є інтеграція іспанського жанру болеро у сферу рок-музики. Болеро є жанром, до якого рок-музиканти звертаються найчастіше в своїх композиціях. Чисельна кількість рок-композицій, в яких присутні характерні риси болеро свідчать про те, що обидва музичних жанри містять багато спільних рис у правилах організації музичного матеріалу. Автором статті підкреслено, що музика болеро має певний потенціал, що в повній мірі розкривається саме в рок-музиці. В статті продемонстровано, що звернення рок-музикантів до жанру болеро є досить розповсюдженим явищем. Спираючись на концепцію А. Мура (A. Moore), автор статті виявляє принципи побудови рок-композицій та розкриває основні детермінанти рок-музики. Мета статті: на прикладі аналізу яскравих прикладів рок-композицій із залученням стилістичних елементів болеро прослідити процес інтеграції даного жанру до сфери рок-музики. Проведений аналіз композицій «White Rabbit» та «Beck's Bolero» дозволив виявити, що зазначені вище інтеграції сприяють спільні риси та виразні засоби двох сфер музикування – класичної іспанської музики та рок-музики. Автор статті звертає увагу на кореляцію в рок-композиціях дихотомічної пари «танцювальність-вокальність». Наприклад, в композиції «White Rabbit» водночас звучить типовий ритм болеро в якості акомпанементу (елемент танцю) та вокальна партія, мелодичний малюнок якої є монотонним. Втілення болеро має широкий спектр: до цього жанру звертаються рок-колективи різних напрямів. Це можуть бути як представники прогресивного та арт-року, так і представники напрямів психоделічний рок, хард-рок та багато інших. При цьому виразні засоби болеро, що залучені рок-композиторами до власних творів можуть виконувати різні функції. Автор статті приходить до висновку про величезний потенціал жанру болеро для подальших творчих пошуків.

Ключові слова: рок-музика, болеро, інтеграція, жанрова трансформація, іспанська музична культура.

Iryna PALIY,

orcid.org/0000-0002-9874-6825

Candidate of Arts,
Senior Lecturer at the Department of Orchestral Wind Instruments
and Opera and Symphony Conducting
Kharkiv National University of Arts named after I. P. Kotliarevsky
(Kharkiv, Ukraine) RNPL584@gmail.com

THE EMBODIMENT OF BOLERO GENRE IN ROCK MUSIC

Statement of the problem. This article focuses attention on integration of the Spanish genre of bolero into the sphere of rock music. The substantial number of rock compositions containing characteristic features of bolero indicates that both these music genres have many common features concerning the rules of organizing music materials. None of the works by Ukrainian musicologists offers a complete study of bolero genre. The overwhelming majority of works devoted to bolero studies is written in Spanish – the native language for this genre. In Ukrainian musicology, rock music remains on the periphery of scholarly research interests as well. As of present, no comprehensive, systemic research works addressing integration of bolero into rock music can be found among Ukrainian or foreign studies.

Analysis of recent research and publications. The theoretical basis of this article is comprised of research works on the history and analysis of rock music, both Ukrainian (V. Otkydach, Y. Andreiev, D. Terentiev) and English-language (A. Moore, D. Green, J. Covach and J. Shepherd), and also, studies devoted to bolero.

The main goal of the study is to trace, based on an analysis of vivid examples of rock compositions featuring stylistic elements of bolero, the process of integration of this genre into the sphere of rock music.

Methodology. The historical, genre-based, analytical and comparative research methods were used to achieve the goal of this article.

Results. The article demonstrates that addressing bolero genre is quite commonplace among rock musicians. The reasons are the common features and expressive means of the two spheres of music: traditional Spanish music and rock

music. In White Rabbit composition, bolero is successfully integrated into the sphere of rock music, but at the same time, it undergoes a certain genre transformation. Another composition, Beck's Bolero, also represents bolero with certain genre transformations. It contains an extensive solo improvisation appealing to the tradition of jazz music playing. The timbre of electrical instruments also brings an important component into special perception of bolero genre in this context.

Conclusions. In terms of its structural characteristics, bolero has many points of contact specifically with rock music. The number of rock compositions containing typical features of bolero indicates a successful integration of bolero into the sphere of rock music. This integration contains a huge potential for continuing creative research.

Key words: rock music, bolero, integration, genre transformation, Spanish musical culture.

Постановка проблеми. Жанр болеро протягом багатьох років привертая до себе увагу рок-музикантів. Величезна кількість прикладів рок-композицій, що містять характерні риси болеро є доказом, що ці два типи музикування мають спільні точки дотику, спільні виразні засоби, метро-ритмічну організацію музичного матеріалу. На жаль, в українському музикознавстві рок-музика поки що знаходиться на периферії наукових дослідницьких інтересів. Вивченню взаємовпливів рок-музики, фольклору, етніки та музики західноєвропейської академічної традиції на теперішній час присвячено дуже мало наукових робіт, як вітчизняних, так й іншомовних. Все зазначене вище підсилює актуальність даної статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наразі існує невелика кількість музикознавчих досліджень, присвячених рок-музиці, і це, переважно, молоде покоління науковців. Серед них треба вказати роботи В. Откидача, Є. Андреева, та Д. Терентьева. Серед англomовних досліджень сфери рок-музики важливе місце займають роботи А. Мура, Д. Гріна, Дж. Ковача та Дж. Шеферда. Стосовно болеро, серед вітчизняних музикознавчих робіт немає жодної, що була б присвячена даному жанру. В невеликій кількості існують англomовні джерела, в яких болеро було б об'єктом наукових інтересів. Основна частина досліджень болеро викладена іспанською мовою, рідною для цього жанру. На увагу заслуговують роботи Д. Паті, Д. Хорна та І. Мартинова. Але досліджень, в яких йшлося б про інтеграцію болеро до рок-музики, наразі немає. **Мета статті** – на прикладі аналізу яскравих прикладів рок-композицій із залученням стилістичних елементів болеро прослідити процес інтеграції даного жанру до сфери рок-музики.

Для досягнення мети, поставленої в даній статті, використано наступні дослідницькі методи: *історичний метод*, що допомагає розглянути передумови виникнення жанрів болеро та рок-музики, а також їхньої взаємодії; *жанровий метод*, спрямований на виявлення трансформацій жанру болеро при взаємодії із рок-музикою; *аналітичний метод*, який застосовується для виявлення виразних засобів болеро при інтеграції до

«грунту» рок-музики та визначення ступеня прояву в сфері-реципієнті; *компаративний*, спрямований на порівняння втілення болеро в обраних композиціях за формою художньої реалізації.

Однією з найважливіших причин звернення рок-музикантів до жанру болеро є певні компоненти, притаманні обом музичним напрямкам. По-перше, це яскраво виражена ритмічна складова, ритмічний малюнок, що повторюється. Класична ритм-партія в рок-музиці передбачає повторення певних ритмічних фігурацій – патернів. Як зауважує А. Мур (Moore, 2004), стандартний рок-біт полягає в розподіленні ролей між інструментами ударної установки. Сольний барабан грає поза бітом (off – or backbeat), удари по тарілках відбуваються на слабкі долі тактів (2 та 4). При цьому басовий барабан грає на сильні долі тактів – 1 та 3. В типових рок-композиціях ритмічні патерни повторюються протягом всього викладення музичного матеріалу (твору). Таким чином, барабанна установка впроваджує окремі ритмічні пласти. Ритм в будь-якій музиці залежить від сприйняття серії ударів, що виділяються (акцентів), що в теорії музики ідентифікуються як beat. В рок-музиці, здебільшого, ритм організований в угрупованнях по чотири тривалості. Є прямий ритм, коли звучать розмірені тривалості на сильні долі тактів при розмірі 4/4, та шаффл – коли при розмірі 12/8 в кожній тріолі восьмих на середній звук відбувається пауза. Музична організація найбільш часто відбувається за «квадратами»: чотири або вісім тактів по чотири чверті в кожному.

Важливе місце в рок-музиці посідає вокальний компонент. Куплетна форма композицій рок-музики та наявність поетичного тексту свідчить про те, що наративність є характерною рисою даної музичної сфери. Емоційна виразність рок-музикантів також сприяє посиленій експресії під час сприйняття музики. А. Мур (Moore, 2004) розрізняє голоси як «тренований» та «нетренований», («натуральний»). Перший характеризується темперованою звуковисотністю, глибокою звучністю голосового апарату вокаліста та виразним вібрато. Він має невелику кількість інтонаційних прийомів, все відбувається лише в межах зазначеного вище арсеналу. Другий надає автентичності

музиці, що виконується. Різні напрямки в рок-музиці потребують різних вокальних технік. Дж. Шеферд (Shepherd, 1991), наприклад, вказує, що перші примірники рок-композицій виконувалися солістами із мінімальними ресурсами формант та резонаторів голосового апарату (Shepherd, 1991). Стосовно ритмічної організації вокальних партій в більшості композицій рок-музики слід виділити кілька основних ритмічних патернів, що найчастіше трапляються в даній сфері.

При формуванні мелодії в рок-композиціях слід звернути особливу увагу на два важливі компоненти. Це контур мелодії та звуковисотність. Твори рок-музики демонструють велике різноманіття розвитку лінії мелодії. Вони можуть бути низхідними, висхідними, поступовими, із великими інтервальними стрибками; можуть розгойдуватися, або, навпаки, бути статичними. Рок-музика відкрита до ладів народної музики (модів), також розповсюдженим звукорядом є пентатоніка (що апелює до етнічної сфери музикування). Важливе місце також займає «блюзова гама» – мінорний звукоряд із зниженими 7 та 3 сходинками. Окрім цього, блюз передбачає використання специфічних прийомів: глісандо та вібрато із нефіксованою звуковисотністю (екмеліка). Отже, сформулюємо найважливіші тези стосовно сутності рок-музики:

1. Рок-музика має яскраво виражене соціокультурне «забарвлення». Важливим для даної музичної сфери є наявність філософського навантаження. Рок – це спосіб світосприйняття, образ мислення, життєві позиції. Ця музика обов'язково підкреслює конфлікт, антагонізм, дихотомію «індивідуальне-масове», протест. Робота членів рок-колективу демонструє в більшому ступені належність до горизонтальної консолідації, ніж до вертикальної, ієрархічної (Shepherd, 1991).

2. Рифове мислення. В рок-н-ролі, з якого бере початок рок-музика, рифів, в їх типовому розумінні, не було. Виконувалася послідовність акордів у певній ритмічній організації. Компонент мелодії з'явився пізніше й започаткував рифове мислення, тобто лейтмотивну систему, що також має важливе значення в академічній музиці. Рифи також мають певну схожість із джазовими «хедами» (head – тема-стандарт). Але в джазі тема має інше семантичне навантаження: джазова композиція, зазвичай, будується за схемою: експозиція теми (head) – імпровізація – реприза. Рок-рифів звучать як лейтмотив протягом всього твору. Цікаво зауважити, що виникнення рок-музики відбулося водночас із появою в музиці західно-європейської академічної традиції творчості ком-

позиторів-мінімалістів, що впровадили схожий композиційний принцип – репетитивну техніку письма (Ellenberger, 2020)

3. Рок-музика має блюзові корені. Творчість перших рок-музикантів (особливо це стосується представників британського року) формувалася під впливом чикагського блюзу – таких виконавців як Muddy Waters та Howlin' Wolf, основним інструментом яких була гітара (Moore, 2004).

4. Електроінструменти є важливим складником рок-музики. В британському року класичним є наступний склад інструментів: вокал, 2 гітари (ритм- та лідер-), бас-гітара та ударна установка.

5. Форма в рок-музиці найчастіше – куплетно-приспівна, але в більш ускладненому напрямку, такому як «прогресивний рок» часто присутні ускладнені, багаточастинні форми, композиції мають більший масштаб. В. Откидач в монографії «Рок-музика і світовий художній процес» (Откидач, 2005) виділяє два виміри, що вплинули на виникнення та становлення рок-музики: горизонтальний (просторовий, що втілюється через різні країни, акумулює всі культурні надбання людства в різних галузях) та вертикальний (часовий – з 1950-х років до сьогодення).

Історія виникнення та розвитку жанру болеро

До кінця XIX століття Іспанія була представлена за її межами не стільки композиторами, скільки виконавцями та фольклором. Іспанський фольклор цікавив композиторів не-іспанців, таких, як, наприклад, М. Глінка, К. Дебюсі та М. Равель. Кредо багатьох академічних композиторів полягало в тому, щоб позбавлятися спокуси екзотичного сприйняття, підійти до вивчення іспанської музики як до самостійного автентичного явища, про яке не слід судити за естетичними критеріями інших культур. В дослідженні історії іспанської музики І. Мартинов вказує, що в XIII столітті в Іспанії склалася форма романсу. Витоки мелодійного стилю романсу є досить різноманітними. Вони запозичені із стародавніх іспанських форм, із наспівів трубадурів, що мандрували з Провансу крізь Каталонію, та із григоріанських хоралів та навіть зі східних музичних культур¹ (Мартинов, 1977). Населення, яке має назву баски зробили значний та неповторний внесок в розвиток іспанської культури. Пісні басків всі силлабічні, із простим мелодійним малюнком. Стосовно гармонії – часто переважає підвищена 4 сходинка. Танець *болеро* не є справжнім

¹ Вплив арабської культури є також значним. Фіоритурна орнаментика тріолей шістнадцятих чи восьмих тривалостей також має арабське коріння (Мартинов, 1977).

автентичним народним продуктом, тим не менш, він міцно закріпився в іспанській музичній культурі. Болеро було створено в 1789 році вчителем танців Себастьяном Сересо на основі сегідільї (Мартинов, 1977). Танок набув популярності та став представником іспанського музикування для іноземців. Болеро містить суто іспанські риси, але цей жанр може слугувати лише яскравим прикладом складної взаємодії народного та професійного мистецтва. Незважаючи на свою «неприродність», танець болеро став вираженням національної характерності. Болеро базується на ритмічній фігурації: восьма, дві шістнадцяті та чотири восьмих тривалості. Цей ритм є типовим для інших іспанських танців, в тому числі й сегідільї, так само, як і розмір викладення – $3/4$. Болеро є цікавим і з точки зору різноманіття форм, і за інтенсивністю розвитку першопочаткових звукових патернів. Цікавим є процес формування нового жанру, що виявився життєздатним. Це підтверджується невпинним збагаченням основної форми болеро, в якому, також як і в інших жанрах іспанської музики композитори знайшли джерело натхнення.

В ХХ столітті жанр болеро зазнав суттєвих трансформацій. Д. Паті, Д. Хорн та Дж. Шеферд (Party, Horn, Shepherd, 2014) звертає увагу на те, що між 1930 та 1960 роками цей жанр набув нового статусу – найвидатнішої латиноамериканської романтичної пісні ХХ століття. Завдяки широкому розповсюдженню та привілейованому статусу, що болеро займає в іспаномовному світі, цей жанр в контексті популярної музики є найбільш вивченим з усіх жанрів популярної музики Латинської Америки. На наступних етапах розвитку болеро знайшло втілення в джазі та рок-музиці, причому, як в танцювальному, так і в пісенному жанрах (Party, Horn, Shepherd, 2014). В рамках даної статті ми представимо стислий аналіз композицій, що найбільш показово репрезентують болеро в рок-музиці.

Композиція *White Rabbit*

Композиція «White Rabbit» американського рок-гурту Jefferson Airplane має куплетну форму ААВА, із інтродукцією. Дж. Ковач (Covach, 2006) вказує, що Jefferson Airplane змоделивали дану композицію на іспанському болеро. Музикою Іспанії музиканти були вражені після прослуховування альбому Майлза Девіса *Sketches Of Spain*. Гітарист гурту, Йорма Кауконен, зробив вступ-інтродукцію із звучанням гітари в іспанській манері. Динамічне розгортання музичного матеріалу даної композиції, із поступовим підключенням різних інструментів та ущільненням

фактури виконано в манері Болеро М. Равеля. Автор вказує на перманентне *crescendo* протягом всієї композиції «White Rabbit», що наприкінці твору призводить до кульмінації. У порівнянні із Болеро М. Равеля композиція «White Rabbit» є більш компресованою в часі: її тривалість лише дві з половиною хвилини. Інструменти в композиції – дві електрогітари, бас-гітара, барабани та вокал. В інтродукції з першого такту з'являється остинатний ритм болеро, що виконується на сольному барабані та бас-гітарі. Водночас із цим на електрогітарі звучить лінія мелодії за правилами класичної музики Іспанії (лад). Інтродукція триває 12 тактів (час: 0.00 – 0.28). Ритмічний патерн невпинно звучить далі протягом двох куплетів, що також тривають по 12 тактів кожний (1 куплет: 0.028 – 0.55, 2 куплет: 0.55 – 1.23). Далі ритм змінюється і звучить 8 тактовий перехід (бридж, bridge – 1.23 – 1.42). Вступає друга електрогітара, бас-гітара та барабан виконують традиційний рок-біт. Загальне звучання колективу набуває більшої динаміки та інтенсивності. Після бриджу звучить розширений третій куплет, що містить 21 такт (1.42 – 2.27). В ньому вокал характеризується більшою силою, акомпанемент також стає більш яскраво вираженим та інтенсивним. Композицію викладено у розмірі $4/4$, що зберігає традиції рок-музики, але відрізняється від типового розміру для болеро ($3/4$). Основний риф твору побудовано на квінті – інтервалі, що є типовим для рок-музики. Але також композиція тяжіє до принципів іспанського фольклору, де тісно пов'язані вокальні, інструментальні та танцювальні елементи. «White Rabbit» звучить в тональності фа-дієз мінор. На гітарі звучить послідовність акордів: $f\# - G - f\# - G$, вони чергуються по 2 такти. Різниця лише в півтону та постійна зміна мажору та мінору є типовим засобом стосовно іспанської гармонії. Соло триває 12 тактів, в ньому звертає на себе увагу чергування дуольного та тріольного ритму. Темп *moderato* (90 ударів за хвилину), як і в класичному болеро. В партії бас-гітари звучить рифовий патерн – ритмо-мелодична фігурація, що повторюється. В бриджі фактура стає більш щільною, змінюється послідовність акордів: $A - C - D - A$, що є суто мажорними. Партія вокалу характеризується монотонністю, лише один раз зустрічається хід на кварту. В останніх випадках мелодія або залишається на одному звуці, статичною, або рухається на невеликі інтервали – секунди та терції. Виконується низьким жіночим голосом, виконавиця – солістка гурту, Грейс Слік (Grace Slick). Вокальна партія містить звуки низької теситури, найнижчим є «соль» малої октави. Такий

монотонний спів додає композиції психоделічного характеру. Соло гітари, навпаки, відрізняється рельєфністю.

Композиція Beck's Bolero

В записі композиції приймали участь наступні музиканти: Джеф Бек (Jeff Beck – гітара), Джиммі Пейдж (Jimmy Page – гітара), Кіт Мун (Keith Moon – ударні), Джон Пол Джонс (John Paul Jones – бас-гітара), Нікі Гопкінз (Nicky Hopkins – фортепіано). Ця композиція також написана у розмірі 4/4. Ритмічний патерн болеро звучить досить щільно, міцно, в партії барабанів та фортепіано. Соло гітар, як лідера колективу Джефа Бека (Jeff Beck), так і сесійного гітариста Джиммі Пейджа (Jimmy Page), виконується не за канонами іспанської музики, а за канонами рок-музики. Музичний матеріал виконується на електрогітарах, тоді як традиційна музика Іспанії обов'язково передбачає не лише використання акустичної гітари, але й специфічну техніку гри на ній. Особливо слід виділити середній розділ, оскільки він звучить як типовий рок, із домінуванням рифового мислення та звучання електрогітар із «перевантаженням». Ритм болеро зникає, а потім з'являється знову. Але паралельно з ним на ударній установці звучать ще й інші ритми. Помітним стає особистий виконавський стиль барабанщика Кіта Муна, із тенденцією до використання у великій кількості ударів на тарілках та прихильністю до яскраво вираженої поліритмії.

Рок-музика налічує чисельну кількість інших цікавих примірників залучення болеро до композицій. На увагу заслуговує, наприклад, композиція «White Room» гурту Cream. За розповіддю барабанщика цього колективу Джинджера Бейкера (Ginger Baker), спочатку цей твір мав традиційну для рок-музики структуру за розміром 4/4, але Бейкер зробив інтродукцію до нього в розмірі 5/4 та додав ритм болеро на ударній установці (Baker, 2014).

Серед цікавих прикладів застосування характерних рис болеро слід вказати композиції «The Only Truth» (Morly Grey), «Myopic Void» (Captain Beyond), «You Keep Me Hanging On» (Vanilla Fudge), «To Edith» (New Trolls), «Are You Experienced?» та «1983 (A Merman I Should Turn To Be)» (Jimi Hendrix), «Lost» та «Necromancer» (Van Der Graaf Generator; в подальшому – VDGG), «A Salty Dog» (Procol Harum), «Echoes» (Pink Floyd), «Supertzar» (Black Sabbath), «Innuendo» (Queen), «Child In Time» (Deep Purple), «L'America» (The Doors)², «Lizard» (King Crimson), що відтворює жанр болеро завдяки характерному ритму на ударних та розгорнутій мелодії в масштабному соло

труби (Палій, 2009). Слід зазначити, що всі зазначені примірники викладено в розмірі 4/4, згідно із правилами рок-музики. Виключення становить «Necromancer» VDGG, де застосовується типовий розмір болеро 3/4 та «White Room» Cream – із розміром 5/4. В більшості випадків композиції із залученням болеро мають великий обсяг, епізоди із ритмічними патернами болеро звучать в інструментальних розділах. Вокальна партія, що проводиться паралельно із ритмом болеро трапляється в композиціях «White Rabbit», «A Salty Dog» та «1983», тобто трансформація жанру із танцювального до вокального є рідкісними поодинокими випадками в творчості рок-композиторів. В композиціях «Echoes» та «Child In Time» тема болеро виконує функцію зв'язку між вокальними та інструментальними розділами, в даних випадках болеро звучить перед репризами. Композиції «Lizard» та «Supertzar» містять болеро як окремі частини твору. Варто зауважити, що звернення до жанру болеро не є характерним для рок-музики взагалі, але має місце в окремому напрямку, який називається «прогресивний рок». Д. Терент'єв (Терент'єв, 2010) вказує, що цей стиль славиться своїми експериментами із розвитком драматургії, використанням складних багаточастинних форм. «Ті музичні гармонічні, мелодичні та тембральні прийоми, що були властиві різним гуртам прогресиву, стали символізувати «прогресивність» музики (Терент'єв, 2010: 85). Важливим моментом є й такий факт, що рок-музиканти, інтерпретуючи музику академічної західноєвропейської традиції, виконують невеликі фрагменти з класичних творів, або навіть лише короткі цитати. В історії рок-музики існує дуже мало прикладів виконання рокерами цілих класичних опусів. Одним з таких яскравих прикладів є виконання Болеро М. Равеля Френком Заппою (Frank Zappa) та його колективом. Цей факт свідчить про вельми поважне ставлення рок-музикантів до музики західноєвропейської академічної традиції (Greene, 2016).

Висновки. Проведений аналіз композицій дозволив виявити наступне. При залученні елементів болеро до своїх композицій, автори ставлять перед собою різні цілі: від семантичного

² В дисертаційному дослідженні Є. Андрєєва (Андрєєв, 2014) розглядаються функції ударних інструментів в рок-музиці та їх реалізація в композиціях гурту The Doors. Автор зазначає, що функції ударних в даному музичному колективі не обмежуються підтриманням ритмічної пульсації. Партія ударних в The Doors є носієм інформації стосовно жанрової природи композиції. У музиці The Doors Є. Андрєєв виявляє характерні ритмічні формули боса-нови, вальсу, болеро, та наголошує, що дані ритмічні формули вилучено барабанщиком гурту Дж. Денсмором зі звичного жанрового контексту.

збагачення творів, реалізації певної концепції до декоративних. Ми продемонстрували, наскільки розповсюдженим є звернення рок-музикантів до жанру болеро. Творами, що були проаналізовані в рамках даної статті, далеко не вичерпуються приклади звучання болеро в сфері рок-музики. Кількість таких композицій продовжує зростати, тобто спостерігається позитивна динаміка. Тенденція продовжується. Цьому сприяють спільні риси та елементи музичної мови даних двох сфер музикування. В композиції «White Rabbit» болеро успішно інтегрується в сферу рок-музики, але при цьому зазнає певної жанрової трансформації. По-перше, замість традиційної для болеро танцювальної сфери в даному прикладі цей жанр змінюється та є представленим вокальною сферою музикування. По-друге, згідно із правилами та структурою організації музичного тексту рок-музики, болеро виконується в розмірі 4/4 замість типового для болеро розміру 3/4. По-третє, незважаючи на невеликий склад виконавців в «White Rabbit», залучення електроінструментів, особливо в останніх 16 тактах композиції надають

типовий для рок-музики гучний дисонантний саунд. Композиція «Beck's Bolero» також репрезентує болеро із певними жанровими змінами. Вона містить розгорнуту соло-імпровізацію, що апелює до джазової традиції музикування. Тембр електроінструментів також вносить важливий компонент до особливого сприйняття в даному контексті жанру болеро. Так само, як і в «White Rabbit», рок-музиканти змінили розмір традиційного болеро 3/4 на 4/4. Таким чином, болеро за своїми структурними характеристиками має гарну сумісність саме із рок-музикою. Представники цієї музичної категорії інтуїтивно відчували спільні риси двох, на перший погляд різних сфер, тому болеро отримало значну популярність серед рок-композиторів. Незважаючи на певні зміни, пов'язані із адаптацією танцювального жанру до здебільшого вокального, кількість примірників рок-композицій, що містять типові ознаки болеро свідчать про успішну інтеграцію болеро до сфери рок-музики. Така інтеграція містить в собі величезний потенціал для подальших творчих пошуків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреев С. Композиційні моделі класичного року (на прикладі творчості гурту The Doors) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. Харків : Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, 2014. 19 с.
2. Мартынов И. Музыка Испании. М. : Сов. Композитор, 1977. 377 с.
3. Откидач В. Рок-музыка і світовий художній процес : дис. ... доктора мистецтвознавства. Харків : Харківська державна академія культури, 2005. 294 с.
4. Палий И. Творчество группы King Crimson в художественном пространстве арт-рока. *Проблеми взаємодії, педагогіки та теорії і практики освіти*. Харків, 2009. Вип. 24. С. 396–403.
5. Терентьев Д. Видоизменения прогрессив-рока в классический и кризисный периоды. *Київське музикознавство*, 2010. Київ. Вип. 35, С. 85–102.
6. Baker, Ginger. *Hellraiser: The Autobiography of the World's Greatest Drummer*. John Blake, 2014. England. 291 p.
7. Covach, John. *What's that sound?: an introduction to rock and its history*. W. W. Norton & Company, New York-London. 2006. 555 p.
8. Ellenberger Kurt. *Cold Fusion: The Search for the Jazz/Rock Unicorn*. URL: <https://frakathustra.wordpress.com/2020/03/08/hot-fusion-part-iii-u-k-s-first-album-u-k/>
9. Greene, Doyle. *Rock, Counterculture and the Avant-Garde, 1966-1970: How the Beatles, Frank Zappa and the Velvet Underground Defined an Era*. McFarland & Company, Inc., Publishers, Jefferson, North California. 2016. 299 p.
10. Moore, Alan. F. *Rock: The Primary Text: developing a musicology of rock*. Buckingham [England] : Open University Press. 2004. 251 p.
11. Party, Daniel (2014). Horn, David; Shepherd, John (eds.). *Bloomsbury Encyclopedia of Popular Music of the World, Volume 9: Genres: Caribbean and Latin America*. Bloomsbury Publishing. 2014. Pp. 62–67.
12. Shepherd, John. *Music as Social Text*. *Polity press*. 1991. 245 p.

REFERENCES

1. Andreev E. Kompozitsiini modeli klasichnoho roku (na prykladi tvorchosti hurtu The Doors) [Composite models of classic rock (on the example of the band The Doors)]. Extended abstract of Candidate's thesis. Kharkiv, Kharkiv University of Arts named after I. P. Kotlyarevsky, 2014, 19 p. [In Ukrainian].
2. Martynov I. Muzyka Ispanii. [Music of Spain]. Moscow, Composer, 1977, 377 p. [In Russian]
3. Otkydach V. Rok-muzyka i svitovy khudozhnyi protses. [Rock music and the world art process]. Doctor's thesis. Kharkiv, Kharkiv State Academy of Culture, 2005, 294 p. [In Ukrainian].
4. Paliy I. Tvorchestvo gruppy King Crimson v hudozhestvennom prostranstve art-roka. [The works of the band King Crimson in the space of art-rock]. Kharkiv. *Problems of interaction between arts, pedagogy and the theory and practice of education*, 2009, № 24, pp. 396–403. [In Russian].

5. Terentiev D. Vidoizmeneniya progressiv-roka v klassicheskiy i krizisniy periody. [The changes in progressive rock in the classic and in the crisis periods]. Kyiv : Musicology of Kyiv, 2010, № 35, pp. 85–102. [In Russian].
6. Baker, Ginger. Hellraiser: The Autobiography of the World's Greatest Drummer. John Blake, 2014. England. 2014. 291 p.
7. Covach, John. What's that sound?: an introduction to rock and its history. W. W. Norton & Company, New York-London. 2006. 555 p.
8. Ellenberger Kurt. Cold Fusion: The Search for the Jazz/Rock Unicorn. URL: <https://frakathustra.wordpress.com/2020/03/08/hot-fusion-part-iii-u-k-s-first-album-u-k/>
9. Greene, Doyle. Rock, Counterculture and the Avant-Garde, 1966-1970: How the Beatles, Frank Zappa and the Velvet Underground Defined an Era. McFarland&Company, Inc., Publishers, Jefferson, North California. 2016. 299 p.
10. Moore, Alan. F. Rock: The Primary Text: developing a musicology of rock. Buckingham [England]: Open University Press. 2004. 251 p.
11. Party, Daniel (2014). Horn, David; Shepherd, John (eds.). Bloomsbury Encyclopedia of Popular Music of the World, Volume 9: Genres: Caribbean and Latin America. Bloomsbury Publishing. 2014. Pp. 62–67.
12. Shepherd, John. Music as Social Text. *Polity press*. 1991. 245 p.